

Κοινά Κριτήρια για Δημόσιες Προμήθειες που ενισχύουν την ενεργειακή αποδοτικότητα

Οι δημόσιες προμήθειες έχοντας ως βασικό κριτήριο την ανταγωνιστικότητα στην τιμή, παραδείγματος χάριν, κατά την αγορά εξοπλισμού γραφείου ή δημόσιων οχημάτων, δεν έχουν αναγνωριστεί ακόμα ως εργαλεία για προώθηση της καινοτομίας και εδραίωσης περιβαλλοντικής πολιτικής. Επιπλέον, εμφανής είναι η απουσία μιας συνολικά ολοκληρωμένης στρατηγικής που θα στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας ή/και την αναβάθμιση της περιβαλλοντικής εικόνας της δημοτικής αρχής. Ωστόσο, και εν μέσω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η εφαρμογή επενδυτικών προγραμμάτων στο δημόσιο τομέα μπορεί να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Με αυτό τον τρόπο και μέσω διαφόρων διαδικασιών για την ενίσχυση της βιωσιμότητας επιτυγχάνεται μια ενεργός συνεισφορά για την επίλυση πολλών προβλημάτων.

Το έργο Pro-EE, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος

Αποτελέσματα της έρευνας για προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια – Προκλήσεις

Η ανάπτυξη προτάσεων για κριτήρια **Πράσινων Δημόσιων Προμήθειων (ΠΔΠ)** συντελείται τόσο σε τοπικό επίπεδο (όπως στη Βιέννη) όσο και σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Πολλές από τις προτάσεις βασίζονται σε θέσπιση ελάχιστων κριτηρίων σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας ή τις εκπομπές CO₂ (π.χ. κριτήρια Energy Star). Οι προτάσεις δύναται να διαφοροποιούνται ως προς άλλα περιβαλλοντικά κριτήρια, όπως η μείωση του θορύβου, το περιεχόμενο επιβλαβών συστατικών και η ευκολία επισκευής. Προφανώς τα κριτήρια εξαρτώνται από την ομάδα προϊόντων στην οποία υπάγονται. Η ύπαρξη δύο διαφορετικών μοντέλων για εξοικονόμηση δαπανών από τη μειωμένη ενεργειακή κατανάλωση κάνει τον καθορισμό ενεργειακών κριτηρίων πολύ πιο περίπλοκο από αυτόν άλλων περιβαλλοντικών κριτηρίων: σε μια κοινή προσέγγιση, η χαμηλότερη ενεργειακή κατανάλωση περιλαμβάνεται στα περιβαλλοντικά κριτήρια. Μια δεύτερη προσέγγιση περιλαμβάνει στο κοστολογικό κριτήριο την ανάλυση κόστους – κέρδους από τη μειωμένη ενεργειακή κατανάλωση. Σε αυτή την περίπτωση, οι τιμές υπολογίζονται σύμφωνα με το μοντέλο του συνολικού

Ευφυής Ενέργεια, εστιάζει σε έναν από τους κυριότερους τομείς του προγράμματος: τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στις δημόσιες προμήθειες έξι Ευρωπαϊκών χωρών. Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει την ανάπτυξη «κοινών πράσινων κριτηρίων», τα οποία δρουν ως κοινός παρανομαστής που ενώ είναι φιλόδοξα, δεν παύουν να είναι ρεαλιστικά για όλες τις χώρες, ενώ επιτρέπουν στην καθεμία να θέσει ακόμα υψηλότερους στόχους. Τα κοινά κριτήρια δεν θα περιοριστούν στην επιλογή δεικτών, αλλά και σε συγκεκριμένα επίπεδα ενεργειακής αποδοτικότητας.

Υπάρχουν διάφορα μοντέλα για τον καθορισμό κοινών πράσινων κριτηρίων: η ενσωμάτωση αυστηρών κριτηρίων από την αρχή, ο καθορισμός επιπέδων επιτυχίας (π.χ. στη Χώρα των Βάσκων) ή η ένταξη ελάχιστων κριτηρίων επιβραβεύοντας τα προϊόντα που αξιολογούνται με υψηλότερο βαθμό (Αυστρία).

κόστους κτήσης (TCO model). Άλλωστε, στο μέλλον η ΕΕ θα επιτρέψει ένα επιπλέον βήμα: την ενσωμάτωση εξωτερικών δαπανών για τις αποφευχθείσες εκπομπές CO₂ (οχήματα).

Η εξέταση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου για ανάπτυξη ΠΔΠ πρέπει να αποτελέσει άλλη μια παράμετρο για την επιλογή κριτηρίων. Ειδικότερα, είναι σαφές ότι οι προτάσεις που αναφέρονται στην ιστοσελίδα για ΠΔΠ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα ενισχυθούν μελλοντικά και πιθανότατα θα μετασχηματιστούν από εθελοντικές σε υποχρεωτικές. Τα κριτήρια αυτά της ΕΕ που αναλύονται υπό τη μορφή εγχειριδίου και χρηστικών εργαλείων για διάφορες ομάδες προϊόντων, είναι σκόπιμο να χρησιμοποιούνται γενικότερα και ως κατευθυντήρια οδηγία για την ανάπτυξη ΠΔΠ σε τοπικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη το στόχο για ενισχυμένα περιβαλλοντικά κριτήρια προτιμάται το «αναλυτικό» μοντέλο της ΕΕ σε σχέση με το απλό μοντέλο βαθμολόγησης. Στην ιστοσελίδα της ΕΕ παρουσιάζονται φύλλα κριτηρίων για δέκα ομάδες προϊόντων (συπεριλαμβανομένων του εξοπλισμού γραφείου και των οχημάτων), ενώ πολλά άλλα βρίσκονται στο στάδιο της τελικής διαμόρφωσης

Public Procurement boosts Energy Efficiency

Πρόταση για κοινά κριτήρια σε ΠΔΠ

Οι Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα για την πλήρη ανάπτυξή τους. Ειδικότερα, δύναται να προκύψουν επιπρόσθετες δαπάνες στο συνολικό κόστος κτήσης (TCO) καθώς, τα ενεργειακά κριτήρια υπερέρχουν αφενός στο χρόνο απόσβεσης, αφετέρου άλλα περιβαλλοντικά κριτήρια όπως η χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον ή η ελάττωση του θορύβου μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους. Αυτό έχει ως συνέπεια συχνά οι υποψήφιοι αγοραστές, να μην μπορούν να δικαιολογήσουν ή να εκταμιεύσουν τα επιπλέον κονδύλια που απαιτούνται για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών κριτηρίων. Οδηγούμαστε τελικά, στις περιπτώσεις όπου τα προϊόντα είναι ακριβότερα λόγω του περιβαλλοντικά φιλικού σχεδιασμού τους, οι αγοραστές αν και θα ήθελαν να εφαρμόσουν τις αρχές των ΠΔΠ στο σύνολο των προμηθειών τους, επειδή δεν έχουν τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους, να προχωρούν στην αγορά λιγότερων «πράσινων» προϊόντων.

Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου η υψηλότερη ενεργειακή αποδοτικότητα δεν σχετίζεται άμεσα με υψηλότερες δαπάνες και αντίθετα προβλέπεται άμεση οικονομική απόσβεση από την επιτευχθείσα εξοικονόμηση ενέργειας, οι διαφορετικές κατηγορίες/ κωδικοί προμηθειών και κόστους στους δημόσιους φορείς μπορεί να αποτελέσουν επιπρόσθετο εμπόδιο στις ΠΔΠ.

Η εισαγωγή ενός κατώτατου ορίου για τις μέγιστες επιπρόσθετες δαπάνες κατά τη διαδικασία των προμηθειών, ως κριτήριο αξιολόγησης, θα μπορούσε να αποτελέσει τη λύση στα προβλήματα που αναφέρονται παραπάνω.

Το σχέδιο που προτείνεται για ΠΔΠ είναι αρκετά ευέλικτο και

σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιεί τις διαφορετικές ανάγκες και προϋποθέσεις του δημόσιου τομέα για ΠΔΠ. Ωστόσο, αναφέρονται και κάποια ελάχιστα κριτήρια αξιολόγησης που πρέπει να υιοθετηθούν. Ειδικότερα:

- Οι εταιρείες θα ενσωματώσουν ποιοτικό κριτήριο αξιολόγησης λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό κόστος κτήσης – κάνοντας αναφορά στην ενεργειακή κατανάλωση είτε σε ενεργειακά μεγέθη είτε με βάση το κόστος.
- Βάση για την ομάδα προϊόντων του Pro-EE αποτελεί το «Μοντέλο για Αναλυτικά κριτήρια για ΠΔΠ» της ΕΕ. Για άλλες συνήθεις ομάδες προϊόντων, το ICLEI, ως συμβουλευτικό σώμα του έργου, θα διαμορφώσει επιπρόσθετες προτάσεις πιθανών σχετιζόμενες με δραστηριότητες της ΕΕ
- Οι εταιρείες θα μπορούν να εξαιρούν κριτήρια από την ποιοτική αξιολόγηση, αν το επιπρόσθετο κόστος – που θα βασίζεται στην ανάλυση TCO – πρόκειται να είναι 10% υψηλότερο από τα αντίστοιχα μη-πράσινα προϊόντα. Όλα τα ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης που επιφέρουν λιγότερο από 10% επιπλέον κόστος θα πρέπει να πληρούνται, ενώ τα κριτήρια επιλογής για ΠΔΠ είναι υποχρεωτικά, ανεξαρτήτως κόστους.
- Τα πράσινα κριτήρια έχουν σημαντικό αντίκτυπο (περισσότερο από 20%) τόσο στις τεχνικές προδιαγραφές όσο και στα συνολικά κριτήρια ποιοτικής αξιολόγησης. Οι εταιρείες του έργου ανέλυσαν τις ακόλουθες γενικές διαδικασίες κατακύρωσης σύμβασης στις αντίστοιχες χώρες ή περιφέρειες.

Andreas Drack

www.pro-ee.eu

Πράσινα κριτήρια στις Τεχνικές Προδιαγραφές

Χώρα	Τεχνικές Προδιαγραφές	Κριτήρια διάκρισης
ΕΕ	Πράσινα κριτήρια	Η ΕΕ εισηγείται την αξιολόγηση με βάση ποσοστά και συντελεστές βαρύτητας για τα πράσινα κριτήρια
Περιφέρεια Βόρειας Αυστρίας	Πράσινα κριτήρια	Η περιφέρεια αξιολογεί εισάγοντας ποσοστά και συντελεστές βαρύτητας για πράσινα κριτήρια
Mainz (Γερμανία)	Πράσινα κριτήρια	Προσαρμοσμένο μοντέλο ποσοστών: κριτήρια / τιμή
Πόλεις στην Ελλάδα	Πράσινα κριτήρια	100% τιμή, με ένταξη των πράσινων κριτηρίων ως κριτήρια επιλογής, καθώς δεν εντάσσονται στα ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης (ήδη σχεδιάζονται μελέτες για την ανάπτυξη μοντέλου ποσοστών με ένταξη ενεργειακών κριτηρίων στην ποιοτική αξιολόγηση)
Cascais, Torres Vedras (Πορτογαλία)	Πράσινα κριτήρια	Μοντέλο ποσοστών (πράσινα κριτήρια σπανίως χρησιμοποιούνται)
Ferrara (Ιταλία)	Πράσινα κριτήρια	Μοντέλο ποσοστών

Περισσότερες πληροφορίες: <http://ec.europa.eu/environment/gpp>